

Ruokolainen Otto, Ollila Hanna

17.10.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö STM/2645/2018, 20.8.2018

Tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimenpide-ehdotukset

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi työryhmän toimenpide-ehdotuksista.

Työryhmän toimeksiantoon kuului ehdotusten tekeminen tupakkalainsäädännön kehittämiseksi niin, että tupakka- ja muiden nikotiinituotteiden käyttö vähenee ja loppuu vuoteen 2030 mennessä, ottaen erityisesti huomioon tarpeen vähentää ja poistaa sosioekonomisia eroja tuotteiden käytössä. Lisäksi toimeksianto käsitti ehdotusten tekemisen tavoitteen edistymisen seuranta- ja arviointijärjestelmästä.

Työryhmä esittää loppuraportissaan 44 toimenpide-ehdotusta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) toteaa että työryhmän esittämät toimenpide-ehdotukset ovat laaja-alaisia ja heijastavat hyvin kansainvälistä kehitystä tupakkapoliittisissa toimenpiteissä, joita THL käsitteli työryhmän toimeksiantona toteuttamassaan selvityksessä (1).

THL näkee tärkeänä, että sosiaali- ja terveysministeriö laatii priorisoinnin ja seurantasuunnitelman jatkotyöstöön soveltuvista työryhmän toimenpide-ehdotuksista. Tämä on tärkeää erityisesti siitä näkökulmasta, että työryhmä esittää toimenpiteitä toteutettavaksi jo seuraavan hallituskauden alussa ja esitettyjen toimenpiteiden määrä on suuri.

Aiemmassa lausunnossaan (14.11.2017) THL korosti verotuksen (**työryhmän toimenpide-ehdotukset 1–3**), väestökampanjan (**toimenpide 25**) ja tupakasta vieroituksen tuen tehostamisen (**toimenpiteet 17–24**) tärkeyttä. THL pitää näitä erityisen merkittävinä tupakoinnin vähentämisessä, tupakkalain tavoitteen saavuttamisessa sekä väestöryhmittäisten terveyserojen kaventamisessa.

THL näkee tärkeänä, että työryhmän ehdotuksista ensimmäisenä toteutettavien toimenpiteiden joukkoon nostetaan tupakasta vieroituksen tukipalveluiden kehittäminen ja niiden riittävä resursointi. Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta maakuntatason koordinaatiolla tulee varmistaa, että alueilla on tasapuolisesti vieroitusosaamista ja tarvittavat vieroituspalvelut. Tätä tarkoitusta varten esimerkiksi sairaanhoitopiirien yleislääketieteen yksiköiden tai Käypä hoito -suosituksen (2) mukaisesti keskussairaaloiden yhteyteen tulisi perustaa alueelliset tupakasta vieroituksen osaamiskeskukset, joilla on riittävät resurssit tukipalveluiden ja koulutuksen koordinointiin hoidon laadun sekä näyttöön perustuvien menetelmien käytön alueelliseksi varmistamiseksi.

www.thl.fi

Ruokolainen Otto, Ollila Hanna

17.10.2018

Mahdollisuuksia vieroituslääkkeiden korvattavuuden laajentamiseen on myös tärkeää selvittää heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevien tupakoinnin lopettamisen tukemiseksi (**toimenpide 20**). Tupakasta vieroituksen järjestämisessä ja palveluiden kehittämisessä tulee muutoinkin pyrkiä tavoittamaan väestöryhmät, joissa tupakointia esiintyy edelleen runsaasti.

Työryhmän esittämistä uusista lainsäädännöllisistä toimenpiteistä THL nostaa ensimmäisenä toteutettavien toimenpiteiden joukkoon myös yhdenmukaisten pakkausten ja tuotteiden käyttöönoton (**toimenpide 14**). Kansainvälinen tutkimusnäyttö toimenpiteen tueksi on vankka ja myös THL:n toteuttama laadullinen arviointitutkimus suomalaiskuluttajilla tukee niiden käyttöönottoa (3).

THL korosti aiemmassa lausunnossaan työryhmälle (14.11.2017) tutkimus-, seuranta- ja monitorointijärjestelmän tarpeenmukaisen resursoinnin tärkeyttä. Työryhmä esittää raportissaan seurantajärjestelmän toiminnan varmistamista (**toimenpide 43**). Lisäksi työryhmä esittää, että valtakunnallista tupakka- ja nikotiinipolitiikan ohjaus-, seuranta- ja asiantuntijatehtäviä varten THL:lle varmistetaan riittävät voimavarat (**toimenpide 44**). THL pitää riittäviä resursseja edellytyksenä tupakkalain siltä edellyttämien tehtävien toteuttamiselle. Nykyresursseilla tupakoinnin lopettamisen tuen valtakunnallista kehittämistä ei pystytä toteuttamaan.

STM julkaisi vuonna 2014 tupakkapoliittisen toimenpideohjelman (4), joka on määritelty päivitettäväksi ja arvioitavaksi viiden vuoden välein. Työryhmä ei ota raportissaan kantaa toimenpideohjelmaan. THL näkee tärkeänä, että toimenpideohjelman päivityksessä huomioidaan työryhmän toimenpide-ehdotukset. Päivityksessä toimenpideohjelmassa tulee THL:n näkemyksen mukaan esittää ministeriön tekemä priorisointi ja seurantasuunnitelma toimenpiteistä tulevalle viisivuotiskaudelle. Lisäksi on tärkeää asettaa selkeät indikaattorit ja tavoitteet seurantaa ja arviointia varten tulevalle viisivuotiskaudelle.

THL toi lisäksi esiin selvityksessään (1), että kansainvälinen tupakkapuitesopimus WHO FCTC edellyttää sopimusmailta tupakoinnivastaisen työn kansallisen koordinaatiomekanismin perustamista ja rahoittamista. Suomessa ohjausvastuu on määritelty tupakkalaissa STM:lle ja erilaiset tutkimus-, seuranta- ja kehittämisvastuut THL:lle. Koordinaatio ja eri toimijoiden vastuutus on tärkeää määrittellä tupakkapoliittista toimenpideohjelmaa (4) päivitettäessä.

Johtaja
pääjohtajan sijaisena

Tutkimusprofessori
kansanterveysratkaisut-osaston johtajan sijaisena

Markku Pekurinen

Markku Peltonen

LIITE

Lähteet

www.thl.fi

LIITE

[Päiväys]

Lähteet

1. Ollila H & Ruokolainen O. Selvitys tehokkaista toimista ja toimivasta seuranta- ja arviointijärjestelmästä tupakkalain tavoitteen saavuttamisen tueksi. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimeksianto. Työpaperi 19/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2018.
2. Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisy ja hoito. Käypä hoito -suositus. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Yleislääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2018 (viitattu 16.10.2018).
3. Ådahl S, Järvinen-Tassopoulos J, Ruokolainen O, Ollila H. Miten Suomessa suhtaudutaan yhdenmukaisiin tupakkapakkauksiin? Laadullinen haastattelututkimus. Raportti 10/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2018.
4. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tie savuttomaan Suomeen. Tupakkapolittinen toimenpideohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2014:10. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2014.

